

До разової спеціалізованої вченої ради
Науково-дослідного інституту публічного
права
03055, м. Київ, вулиця Георгія Кірпи, 2 а.

ВІДГУК
на дисертаційне дослідження
Галунька Олександра Валентиновича
«Публічне адміністрування міграційних процесів в державах-
учасниках ЄС та Україні»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»
Дручек Олени Василівни,
кандидатки юридичних наук, доцентки, професорки кафедри
правового забезпечення та правоохоронної діяльності
Київського інституту Національної гвардії України.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Одним із викликів суспільного розвитку людства є міжнародна міграція, яка охоплює усі країни та розповсюджується з непомірною швидкістю, особливо в період глобалізації. Переміщення людських ресурсів стало можливим завдяки процесам, що здійснюються в сучасному світі: економічним, політичним, екологічним, демографічним, соціальним. Причинами міжнародної міграції можуть бути економічна нестабільність, військові дії, економічні проблеми, поширення тероризму, стихійні лиха, міжетнічні (расові) конфлікти, прагнення до возз'єднання сім'ї тощо.

У праві та соціології під міграцією найчастіше розуміють складні процеси, пов'язані із одиничними або регулярними територіальними переміщеннями людей через кордони територіальних утворень з метою зміни постійного або тимчасового місця проживання. Реалізовані сценарії розвитку міграційних процесів обумовлюють висновок про наявність за сучасних умов тенденції притягання робочої сили у розвинені країни, зокрема, у країни ЄС та Північної Америки. Закріплені у Договорі про ЄС принципи вільного обігу товарів, людей, послуг і капіталу, а також реалізація урядами зазначених держав політики «відкритих дверей» сприяли тому, що на сьогодні в окремих європейських країнах мігранти складають до 35 відсотків населення.

Посиленню міграційних процесів до держав-членів ЄС сприяє також те, що відповідно до Женевської конвенції про статус біженців (1951р.), кожен може розраховувати на отримання прихистку з метою захисту від переслідування або загрози війни. Це дає законне право кожному біженцю на міжнародний захист і зобов'язує країни ЄС надавати притулок біженцям і мігрантам.

Водночас, аналізуючи масштаби і внутрішню структуру міграційних процесів у Європі, спеціалісти акцентують на тому, що міграція та пов'язані з нею проблеми соціального розвитку, культурної ідентичності, впливу традицій, які почасти об'єднують поняттям «міграційний тиск», створюють певну загрозу безпеці і стабільності в Європі. Наразі ми є свідками того, як в умовах переформування регіональних та світових центрів сили, міграція почала використовуватися як інструмент недоброчесної зовнішньої політики, схожий за наслідками на дію зброї невійськового характеру.

Ще донедавна міграційна політика держав Європейського Союзу була спрямована, передовсім, на підвищення рівня легальної міграції та встановлення обмежень на нелегальний в'їзд на територію країн-членів ЄС; полегшення умов в'їзду в країни ЄС для окремих категорій працівників; широку інтеграцію мігрантів у культурне і соціальне середовище країни перебування; розробку єдиних стандартів регулювання проблем міграції, інтеграції та етнічного різноманіття.

Наразі у сфері регламентації міграційної політики постають такі завдання і проблеми, які неможливо вирішити на національному рівні.

Активним учасником міграційних процесів в Європі є Україна, громадяни якої в останні десятиліття масово мігрували у країни ЄС як трудові мігранти, а з початком повномасштабної війни масштаби вимушеної міграції українців, яку складають, переважно, жінки та діти, значно збільшилися. Наразі міграційні потоки із України спрямовані, здебільшого, у Польщу, Чехію, Німеччину, Словенію, Нідерланди, а також в інші країни ЄС. Оцінюючи перспективи повоєнного розвитку України, спеціалісти, навпаки, прогнозують зворотні процеси, а саме – приплив трудових мігрантів із економічно менш розвинених країн Азії та Африки в Україну.

Відтак, подолання проблем інтеграції мігрантів та допомоги біженцям і для країн-членів ЄС, і для України стає глобальним викликом для національних та наднаціональних органів публічної влади, іспитом на стійкість, ефективність державного механізму, спроможність його подальшого розвитку.

З урахуванням зазначеного, деталізація та глибокий аналіз особливостей публічного адміністрування міграційних процесів у державах-учасницях ЄС та в Україні наразі є важливим науковим завданням.

Таким чином, дисертаційне дослідження Галуцького Олександра Валентиновича на тему «Публічне адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС та Україні», подане на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право», є своєчасним та актуальним.

Тема дисертаційного дослідження узгоджується з планом науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390) та затверджена рішенням вченої ради Інституту від 03 березня 2022 року (протокол №4).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Аналіз представленої на захист дисертації та написаних у розвиток теми фахових наукових праць свідчить про те, що Галуцько Олександр

Валентинович вповні оволодів методологією здійснення наукових досліджень.

Метою дисертаційного дослідження є комплексне вивчення та удосконалення теоретико-правових засад публічного адміністрування міграційних процесів у державах-учасницях ЄС та в Україні.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС та в Україні. Предмет дослідження – публічне адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС та в Україні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз тексту дисертації та написаних у розвиток теми наукових праць свідчить про те, що здобувач Галуцько Олександр Валентинович вільно володіє прийомами і методами наукового пошуку.

Використання в ході дослідження комплексу філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціальнонаукових методів обумовило можливість достовірно, повно і аргументовано обґрунтувати наукові положення, пов'язані із об'єктом та предметом дослідження, отримати об'єктивні висновки та результати, а також розробити актуальні рекомендації щодо удосконалення публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС та в Україні. Зазначимо, що обраний методологічний інструментарій, джерела, аналітичні та статистичні дані, використані у зазначеній дисертаційній праці, дозволили успішно реалізувати завдання дослідження та досягти його мети.

Достовірність і новизна сформульованих у дисертації теоретичних положень, отримані результати, а також сформовані особисто здобувачем висновки, пропозиції та рекомендації дозволяють віднести дисертаційну працю Галуцька Олександра Валентиновича до розряду актуальних і важливих, як у контексті розробки проблем публічного адміністрування у цілому, так і у контексті розробки проблем правового регулювання міграційних процесів у державах-учасницях ЄС та Україні, зокрема.

У дисертації сформульовано низку наукових положень та висновків, які відрізняються оригінальністю, об'єктивністю, та мають наукову новизну. Зокрема, *уперше здійснено:*

– компаративістський аналіз спеціалізованих національних адміністративних органів держав-учасниць ЄС, наділених повноваженнями у галузі публічного адміністрування міграційних процесів, та віднесено зазначені органи до національних органів із поліцейськими чи військовими повноваженнями, які реалізують завдання контролю за кордонами, боротьбу з нелегальною міграцією, контрабандою та транскордонною злочинністю;

– комплексне узагальнення адміністративно-правового статусу Європейського агентства прикордонної та берегової охорони (Frontex) та визначено його завдання у забезпеченні ефективного публічного адміністрування зовнішніх кордонів ЄС, захисті прав осіб, які перетинають кордони, а також у підтримці безпеки у межах Спільноти;

отримали подальшого наукового розвитку:

— наукові положення щодо засад та сутності публічного адміністрування міграційних процесів в ЄС, спрямованого на рівномірний розподіл міграційного навантаження, боротьбу з нелегальною міграцією та сприянню легальній міграції з метою залучення кваліфікованих працівників на ринку праці країн-учасниць ЄС;

удосконалено:

— категорійне визначення способів публічного адміністрування міграційних процесів в ЄС у розумінні системи інструментів, форм, засобів та інших чинників зовнішнього вираження діяльності адміністративних органів ЄС та держав-учасниць ЄС, яка має на меті забезпечення ефективного адміністрування міграційних потоків, підтримки безпеки, дотримання публічного порядку та сприяння реінтеграційним процесам з використанням інтеграційного підходу міжнародного співробітництва, сучасних технологій, а також стандартизованих форм реалізації міграційного законодавства ЄС.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації та в опублікованих працях. Основні положення та результати дисертації відображено у 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, та у 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура і обсяг дисертації мають виправдану будову, обумовлену метою, завданнями і предметом дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Суттєвою перевагою дисертаційного дослідження Олександра Валентиновича Галуцького є використання значного масиву джерел, що складають систему права ЄС, а також наукових праць зарубіжних вчених – правників, соціологів, суспільствознавців. Така оригінальна джерельна база свідчить про широту наукових поглядів дисертанта та його спроможність до міжнародної наукової комунікації.

Разом із явними «плюсам» дисертації, у її змісті можна помітити певні суперечливі та проблемні моменти. Зокрема:

1. У межах п. 1.2 дисертації, в частині визначення засад та сутності публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасницях ЄС, здобувач справедливо зазначає, що Європейський Союз формує свою міграційну політику на основі транзакційного підходу. Водночас, сутність зазначеного підходу не розкрито.

2. Одним із явищ, що супроводжують міграційні процеси у державах-учасницях ЄС, а також у всьому світі, є т. зв. «міграційні кризи», що у більшості випадків є результатом неефективної міграційної політики урядів та спільнот. У контексті проблем, пов'язаних з темою дисертації, такі кризи слід розглядати як серйозний виклик для органів публічного адміністрування. Проте, у представленій дисертаційній праці поняття міграційних криз не аналізується.

3. Розділ 2 дисертаційного дослідження присвячено аналізу адміністративно-правового статусу органів, які забезпечують міграційні процеси в державах-учасницях ЄС та в Україні. У ньому дисертант аналізує компетенцію та повноваження адміністративних органів і посадових осіб, які реалізують

міграційну політику. Проте, саме поняття адміністративно-правового статусу та його складових у тексті дисертації не знайшло свого відображення.

Втім, заявлені недоліки не зменшують загальної ваги і цінності отриманих наукових результатів, а передовсім, свідчать про складність, багатомірність предмету дослідження та наявність перспектив для його подальшого вивчення. У цілому, виказані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Галунька Олександра Валентиновича на тему «Публічне адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є оригінальною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання з питань публічного адміністрування міграційних процесів в державах-учасниках ЄС та Україні.

Дисертація є актуальною, самостійною, комплексною науковою працею, результати якої мають теоретичну і практичну значущість.

Дисертаційне дослідження відповідає заявленій науковій спеціальності та вимогам, закріпленим у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження наукового ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а його виконавець – Галунько Олександр Валентинович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційна опонентка

кандидатка юридичних наук, доцентка,

професорка кафедри правового забезпечення

та правоохоронної діяльності

Київського інституту Національної гвардії України

Олена ДРУЧЕК